

מִיָּרִי לַעֲנֵן צוּי לְפֹעַל, אִיךָ יִפְעַל כְּסֹדֶר, וְתִמְצָא בְּפִרְשַׁת 'כִּי-תִשָּׂא': "רְאֵה קְרָאתִי בְשֵׁם בְּצִלְאֵל וְגו'", הַזְכָּר מִתְחַלֵּה "אֵת אֶהְל מוֹעֵד", וְאַחַר כֵּן הַכְּלִים, אֲבָל לַעֲנֵן לְהַתְנַדֵּב לְהַכִּין מֵה שִׁיְהִי צְרִיכִין, מֵה לִי מֵה שִׁמְתַנְדֵּב תְּחִלָּה, וְעַיִן בְּ"תוֹסְפוֹת" פֶּרֶק הַרוּאָה (בְּרֻכּוֹת נט). וְאִם תֹּאמֶר, מִנְּלֵן שְׁמֹשָׁה רַבִּינוּ עֲלֵיוֹ-הַשְּׁלוֹם צֹנֵה לְבְצִלְאֵל הַפֶּה הַעֲנֵן? וְיֵשׁ לֹאמֵר דְּכַתִּיב בְּפִרְשַׁת וַיִּקְהַל: "וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל בְּצִלְאֵל וְאֶל אֶהְלִיאֵב וְגו'" וְקָצֵר מֵה שְׁדַבֵּר עִמָּהֶם, וְהֵא קְרָא מִדְּכַתִּיב: "כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֵת מֹשֶׁה" תּוֹזִינָן דְּהִיָּה מִצִּוָּה לָהֶם בְּהַפֶּה, וְדוּק הֵיטֵב), אֲמַר לֹו בְּצִלְאֵל: מְנַהֵג הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת תְּחִלָּה בֵּית, וְאַחַר כֵּן מְשִׁים כְּלִים בְּתוֹכוֹ. אֲמַר לֹו: כֵּן שְׁמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. אֲמַר לֹו מֹשֶׁה: בְּצֵל אֵל הֵייתָ? כִּי בּוֹדָאִי כֵּן צִוָּה לִי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֵן עָשָׂה, הַמְשַׁכֵּן תְּחִלָּה וְאַחַר כֵּן עָשָׂה כְּלִים.

כג ועמה אהליאב פר אחיסמך לשבטא דין נגר ואמן וציר בתקלא ובארגונא ובצבע זהורי ובכוצא:

(בג) ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דין חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן ובתולעת השני ובשש:

כד כל דהבא דאתעבד לעבידא בכל עבידת קודשא ויהו דהב ארמותא עסרין ותשע כפרין ושבע מאה ותלתין סלעין בסלעי קודשא:

(כד) פלהזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש ויהי זהב התנופה תשע ועשרים כפר ושבע מאות ושלושים שקל בשקל הקדש:

יש"י כפר • ששים מנה, ומנה של קדש כפול היה, הרי הכפר ק"כ מנה, והמנה כ"ה סלעים, הרי כפר של קדש שלשת אלפים שקלים. לפיכך, מנה בפרוטרוט כל השקלים שפחותין במנינם משלשת אלפים, שאין מגיעין לכפר.

כה וכסף פקודי העדה מאת כפר ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעין וחמשה סלעין בסלעי קודשא:

(כה) וכסף פקודי העדה מאת כפר ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל בשקל הקדש:

רש"י כפשוטו - מהדרות לשם

העודפים שפחותין במנינם מג' אלפים, לפי שאין מגיעין (משלמיים) לכפר, ולכך נמנו בפני עצמן אחר מנין הכפרות השלמים, שכן נאמר (בפסוק הבא) 'וכסף פקודי העדה מאת כפר, ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל', וכן במנין הנחושת (להלן פסוק בט) 'ונחושת התנופה שבעים כפר, ואלפים וארבע מאות שקל'. אך אילו היה זה כפר של חול, שהוא אלף וחמש מאות שקלים, הרי במנין הכסף לא היו נמנים בפני עצמן כי אם מאתיים שבעים וחמשה שקלים, ובנחושת רק תשע מאות שקלים, שהרי אלף וחמש מאות השקלים הנותרים משלמיים לכפר נוסף (בכרות ה) (גיא): תורה כה

ויקהל (לעיל לה, ח; לה, א) (ירושלמי פאה א, א; ברכות נה); תורה כג (כד) כפר. משקל כפר הנהוג בעניני חול, הוא ששים מנה, ומנה של קדש כפול היה במשקלו ממנה של חול, הרי משקל הכפר של קודש הוא ק"כ מנה של חול, ולפי שהמנה של חול משקלו כ"ה סלעים, ואילו מנה של קודש משקלו חמישים סלעים, הרי נמצא כפר של קדש שלשת אלפים שקלים ('שקל' בארמית הוא 'סלע'). וכפר של חול אלף וחמש מאות שקלים (ראה עמוד תכו ציור מספר 1). ומכיון שהכפר האמור כאן הוא כפר של קודש שהוא שלשת אלפים שקלים, לפיכך מנה הכתוב בפרוטרוט (בפירוט) את כל השקלים

בפרשת תרומה (לעיל בה, י; בה, לה) אמר לו בצלאל, והרי מנהג העולם לעשות תחלה בית, ואחר-כך משים כלים בתוכו, ואם כן, אף כאן ראוי לעשות משכן תחילה ואחריו את הכלים. אמר לו משה, אכן, כפי שאמרת כן שמעתי מפי הקדוש-ברוך-הוא, להקדים את המשכן לפני הכלים, וכסדר שנאמרו בפרשת פי תשא (לעיל לא, דט), והוסיף ואמר לו משה: בצל אל היית [נוטריקון של שמו בצלאל], בבבול חסית בצלו של ה', שכן מדעת עצמך הבנת מהו רצונו, פי אכן בודאי כן צוה לי הקדוש-ברוך-הוא. וכן עשה בצלאל, המשכן תחלה, ואחר-כך עשה כלים, כמו שנאמר בפרשת